

Posudek vedoucího na diplomovou práci Veroniky Ďaďové
Společensko-politické aspekty vývoje neziskového sektoru v České republice.

Autorka se ujala tématu, které nesporně patří k aktuálním a v současnosti v naší společnosti živě diskutovaným. Dobře to v práci dokumentuje i zdařilé uvedení polemických postojů reprezentujících různé pohledy na problematiku občanské společnosti reprezentované výraznými postavami naší domácí politické scény, a to V. Havlem a V. Klausem.

Práce je poměrně stručným přehledem složité problematiky nestátního neziskového sektoru, je uvedena obecnějším teoretickým vstupem historickým exkurzem, a poté se soustřeďuje na nestátní neziskové organizace po roce 1989, na krátký přehled a charakteristiky a prezentuje tři vzorové případy tzv. „starých“ a „nových“ neziskových organizací. V přílohách představuje didaktické využití tématu (kdo je autorem?).

Je třeba říci, že samo vymezení tématu diplomové práce doznalo z objektivních důvodů postupných změn, a to od velmi obecného vymezení ke stále užšímu.

Poslední překládaná verze pak je již výraznou konkretizací původně velmi širokého studia problému občanské společnosti na vymezený prostor tzv. občanského sektoru. V práci prezentované pojetí je pak podle mého názoru zúžené příliš.

Postrádá hlubší uvedení vymezení zejména různých teorií občanského sektoru, zvl. teorií sociologických a ekonomických či přístupů hlavních politicko-ideologických proudů. Je pominuto alespoň základní nastínění vztahu občanského sektoru a státu a zvl. občanského sektoru a ekonomiky. Předpokládám, že těchto otázek se autorka zhostí v průběhu obhajoby (je třeba přiznat, že k některým podkladům na toto téma neměla v době zpracování ještě plnohodnotný přístup).

Během zpracování jsem autorku upozorňoval na poněkud černobílé pojmání vývoje neziskových společenských organizací ve srovnání se situací před rokem 1989, autorka na tyto připomínky reagovala jen poznámkou, že existují i odlišné „názory“. V závěrečných pasážích však svá zjednodušující schémata opakuje. Položil bych otázku, z čeho po listopadu 1989 vyvěral takových rozmach občanských iniciativ, jejich nesmírná rozmanitost, kdyby tady neexistovaly již výrazné předpoklady nejen v práci disentu, ale v aktivitách a činnostech řady lidí a skupin organizovaných v různých základních, dílčích, místních, občanských či osadních a dalších oficiálních (neboť jiné skutečně stály mimo předlistopadově chápanou legalitu) organizacích, ať již v oblasti místních aktivit, sportovních oddílů, práce s dětmi a mládeží, na hudební

scéně, v hnutí zelených, ale i v odborech atd. Často velmi intenzivní činnost, nápady, podněty, inovace, atd., mnohdy jen pod formálním pláštěm těchto oficiálních organizací, nezřídka v rozporu a v konfliktech, někdy „švejkovsky“ ve střetech s byrokratickou a ideologickou reglementací shora. Mnozí jednotlivci a skupiny, které se těchto aktivit účastnili, pak v nových podmínkách, po získaných zkušenostech kriticky navázali jak v práci starých tak nových NNO. Pokud dosud chybí literatura a výzkumy, pak svědčí i mnohdy deformované reakce tehdejších médií, při hlubším studiu vzpomínky pamětníků, analýzy dokumentů. To ovšem je věcí skutečně budoucí hluboké analýzy. I takové hypotetické zamyšlení by ale mělo být varováním před černobílými soudy.

Na druhé straně v současnosti se objevují i jiné limity, a to např. komercializace či výrazné profesionalizace různých oblastí, k nimž určitým skupinám může být ztížen přístup a které dříve byly relativně obecně dostupné (např. v oblasti sportu, volnočasových aktivit dětí a mládeže apod.).

Oceňuji, že autorka se zorientovala v literatuře, v posledním období se aktivně účastnila konzultací a práci předložila v podobě, v níž ji lze s výhradami doporučit k obhajobě.

26. 12. 2008

Doc. PhDr. Radomír Havlík, CSc.